

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

МОНОГРАФІЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Монографія

Умань – 2015

УДК
ББК

Рецензенти: *Москальова Л. Ю.* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та дошкільної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького; *Лютий В. П.* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та практичної психології Академії праці, соціальних відносин і туризму; *Коляда Н. М.* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Авторський колектив: І. В. Албул (п. 4.1), О. О. Гоменюк (п. 2.1), О. Д. Балдинюк (п. 1.2), О. М. Бойко (п. 4.2), Г. В. Бондаренко (п. 4.3), Л. О. Гребінь (п. 2.2), Л. Іванова (п. 3.1), К. В. Іващенко (п. 3.2), В. П. Ісаченко (п. 3.3), С. С. Засць (п. 4.4), І. О. Карпич (п. 1.1), Н. М. Коляда (п. 1.1), Т. В. Коляда (п. 6.2), Т. Д. Кочубей (п. 5.1), О. О. Матрос (п. 6.4), М. В. Перфільєва (п. 5.2), Ю. В. Підвальна (п. 5.4), В. М. Полєхіна (п. 6.4), В. А. Поліщук (п. 2.3), Н. І. Ревнюк (п. 5.3), С. О. Рєєнко (п. 1.3), О. М. Шевчук (п. 2.4), О. М. Шерман (п. 6.1).

*Рекомендовано до друку вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 5 від 22.12.2015 р.).*

Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи: колективна монографія / авт. кол.: І. В. Албул, О. О. Гоменюк, О. Д. Балдинюк та ін. – Умань : ФОП Жовтий, 2015. – 200 с.

ISBN

Колективна монографія «Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи» є результатом співпраці викладачів кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, соціальних працівників дитячого табору «Артек-Буковель».

Структурно рецензована монографія охоплює передмову, шість розділів, післямову та додатки і визначається розглядом актуальних проблем теорії і практики соціальної роботи: соціальна робота – важливий напрям соціальної політики України; професійна підготовка соціальних працівників в Україні; з досвіду діяльності закладів соціальної та соціально-педагогічної сфери; основи соціальної роботи із сім'єю; актуальні напрями соціальної роботи в Україні; становлення і розвиток теорії та практики соціальної роботи: зарубіжний досвід.

Для науковців, педагогів, студентів, магістрантів, а також усіх, хто цікавиться новітніми тенденціями розвитку теорії і практики соціальної роботи.

УДК

ББК

ISBN

© _____, 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1 СОЦІАЛЬНА РОБОТА – ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИ УКРАЇНИ	7
1.1. Карпич Ірина, Коляда Наталія Соціальна політика в Україні як основа державної молодіжної політики	7
1.2. Балдинюк Олена Надання соціальних послуг клієнтам – ключове завдання соціального працівника	15
1.3. Росенко Світлана Професійно-етичні основи соціальної роботи	21
РОЗДІЛ 2 ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ	28
2.1. Гоменюк Оксана Партнерство із закладами соціальної сфери у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи	28
2.2. Гребінь Лілія Особливості підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми сиротами, та дітьми, що залишились без батьківського піклування	33
2.3. Поліщук Віра Формування готовності у майбутніх соціальних працівників до роботи з біженцями і вимушено переселеними особами	41
2.4. Шевчук Оксана Формування професійно-значущих вмінь та якостей майбутніх фахівців соціальної сфери	50
РОЗДІЛ 3 З ДОСВІДУ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ	59
3.1. Іванова Любов Становлення і розвиток дитячого табору «Артек-Буковель» як інноваційної виховної системи	59
3.2. Іващенко Катерина Соціальне виховання школярів за місцем проживання у вітчизняній педагогічній теорії та практиці	70
3.3. Ісаченко Вікторія Спеціалізовані служби у структурі Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді	78

РОЗДІЛ 4	ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ СІМ'ЄЮ	89
4.1.	Албул Ірина Соціально-педагогічна робота з сім'єю як напрям сімейної соціальної політики	89
4.2.	Бойко Ольга Зміст соціальної роботи з сім'ями військовослужбовців	96
4.3.	Бондаренко Галина Соціальний аудит та інспектування сімей, які опинилися у складних життєвих ситуаціях	104
4.4.	Заєць Світлана Здоров'я-збережувальна функція соціального працівника у роботі з сім'єю	110
РОЗДІЛ 5	АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ	118
5.1.	Кочубей Тетяна Особливості соціальної роботи з обдарованою молоддю	118
5.2.	Перфільсва Майя Особливості використання технології проектування у соціальній роботі	124
5.3.	Ревнюк Наталія Методи соціального впливу на студентський колектив	131
5.4.	Підвальна Юлія Соціальна робота з людьми похилого віку в сучасному інформаційному суспільстві	138
РОЗДІЛ 6	СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	146
6.1.	Шерман Олена Образ людини з особливими потребами у масовій свідомості: від античності до XXI століття	146
6.2.	Коляда Тетяна Особливості системи соціального захисту у Великій Британії	151
6.3.	Полехіна Вікторія Зарубіжний досвід соціально-педагогічної роботи з сім'єю	159
6.4.	Матрос Ольга Ідеї соціального виховання у поглядах Й. Песталоцці	166
6.5.	Моргай Лілія Соціальне виховання у 30–50 рр. XX ст.	173
	ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	183
	ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	198

ПЕРЕДМОВА

Соціальна робота – галузь наукових знань, академічна дисципліна та професійна діяльність, спрямована на підтримання і надання кваліфікованої допомоги будь-якій людині, групі людей, громаді, що розширює або відновлює їхню здатність до соціального функціонування, сприяє реалізації громадянських прав, запобігає соціальному виключенню.

Соціальна робота як фахова діяльність є взаємопов'язаною системою цінностей, теорії і практики, її місія полягає у наданні людям можливості якомога повніше розвивати власний потенціал, збагачувати своє життя та попереджувати виникнення дисфункцій. Це система теоретичних знань і заснована на них практика, яка має на меті забезпечення соціальної справедливості шляхом наснаження і підтримки найменш захищених верств суспільства та протидії факторам соціального виключення.

Науково обґрунтованою соціальна робота в Україні стала нещодавно. В системі сучасного наукового знання вона посідає особливе місце, що визначене її специфікою, адже соціальна робота поєднує в собі теоретичні засади, на яких базується, та на практичну діяльність з різними клієнтами – з маргінальними дітьми, особами з обмеженою дієздатністю, молоддю, жінками, людьми похилого віку та ін.

У контексті означеного вище набуває актуальності необхідність підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері соціальної роботи. Соціальна робота – це універсальна комплексна професія, навчання якої здійснюється в рамках циклу професійних дисциплін напряму підготовки «Соціальна робота», що становить собою систему конкретних положень, загальноновизнаних у теорії соціальної роботи.

Програма підготовки соціального працівника в умовах ВНЗ передбачає, насамперед, розвиток його в особистісному, професійному та соціальному плані, а її результатом є не просто набуття спеціальних знань, умінь та навичок, а формування ключових професійних компетенцій адекватних сучасним

соціокультурним умовам. Освітній процес підготовки фахівців вказаного напрямку підготовки здійснюється з урахуванням дидактичних можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до самоосвіти, постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності, швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері, систем управління та організації праці в умовах ринкової економіки.

Структурно рецензована монографія охоплює передмову, шість розділів, післямову та додатки і визначається розглядом актуальних проблем теорії і практики соціальної роботи: соціальна робота – важливий напрям соціальної політики України; професійна підготовка соціальних працівників в Україні; з досвіду діяльності закладів соціальної та соціально-педагогічної сфери; основи соціальної роботи із сім'єю; актуальні напрями соціальної роботи в Україні; становлення і розвиток теорії та практики соціальної роботи: зарубіжний досвід.

Запропонована колективна монографія є результатом співпраці викладачів кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, соціальних працівників дитячого табору «Артек-Буковель».

Матеріали колективної монографії «Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи» можуть бути використані науковцями, педагогами, студентами, магістрантами, а також усіма, хто цікавиться новітніми тенденціями розвитку теорії і практики соціальної роботи.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Монографія

Підписано до друку 23. 12. 2015. Формат 60х90 1/32
Папір офсет.
Обл.-вид. арк. 9,9. Ум. друк. арк. 8,4.
Тираж 300. Зам. № 2119.

**Видавець та виготовлювач
ФОП Жовтий О.О.**

20300, м. Умань, вул. Садова, 2
(УДПУ, навчальний корпус № 1)

Тел. 097 255 65 07

047 44 3 51 33

093 540 78 82

e-mail: nastek@meta.ua

www.foto-na.net.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК, № 2444 від 22.03.2006 р.